

POLITIKA IN GOSPODARSTVO

Oporišča za izstrelke v Venetu in pogubne posledice za naše področje

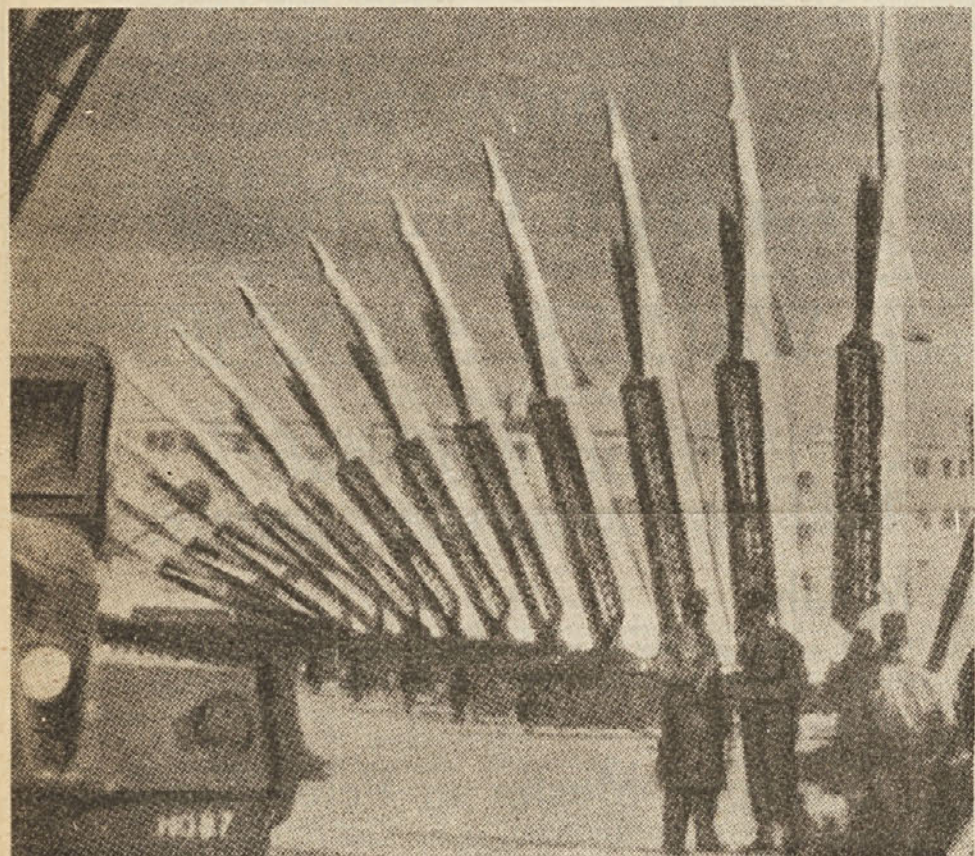
► Poslanica tržaškega odbora miru sestanku vsedravnega odbora v Rimu

V dneh 18. in 19. aprila se je v Rimu sestal italijanski vsedravní odbor miru, ki je razpravljalo o zadnjem razvoju dogodkov v zvezi z namenavom gradnje oporišč za izstrelke. Ing. Atto Braun, član vsedravnega sveta miru je poslal v imenu Tržaškega odbora miru na zasedanje v Rim naslednje pismo, v katerem je obrazložil nevarnosti in posledice, ki bi jih prinesla našemu mestu taka oporišča.

Sestali smo se v trenutku, ki je še posebno delikaten, ko se nad našo državo zgrinja težke nevarnosti zaradi postavljanja oporišč za atomske izstrelke na Sardiniji in v Venetu. Hotel bi podčrtati posebno plat posledice, ki jih prinaša zunanja politika, katera se opira na gradnjo oporišč za izstrelke, to je posledice na gospodarskem področju. Zato bom govoril specifično in na podlagi direktnih izkušenj mojega mesta, prav v Trstu. Gre za še posebno značilno izkušnjo in živo pričjo, ki dokazuje da vodi hlapčevska zunanja politika v gospodarsko propast, propadanje velikega mednarodnega tranzitnega

skih in pristaniških krogih. Zbiranje vojnega brodogradništva v Sredozemlju predstavlja kretanje trgovskih ladij in razvoj rednih trgovskih odnosov, prizadene obremenitve, ki so — kot je primer Trsta — središča mednarodnega prometa okrog katerega se steka vsa ekonomija.

Politika sovražnosti italijanske vlade do Čslovaške, je šla na tako ostrino, da je predjudicialno sleherni razvoj trgovskih odnosov med Italijo in omenjeno državo srednjeevropskega država. Tak politika je imela za posledico, da je CSR, ki je bila vedno važen klient tržaškega pristanišča, danes skoraj popolnoma izginila iz našega gospodarskega življenja. Isto se je pripetilo z Madžarsko, ki je bila tradicionalen klient tržaškega pristanišča. Vlada vztraja trdovratno na stališču nepriznavanja vlade KR Kitajske in poče vzpostaviti trgovske odnose s tem velikanskim tržiščem, ki se stalno razvija. To povzroča tržaški luki ogromno škodo.

Tako izgleda baterija ameriških vodenih izstrelkov. Taka «darila» je Segnjevova vlada preskrbela prebivalcem bližnjega Veneta in Sardinije. Ne bo odveč če znova poudarimo, da bi imelo to smrtonosno orožje posebno hude posledice za naše mesto. Ameriški izstrelki že danes odvrčajo vsako možnost razvoja trgovine z zaledjem, za bodočnost pa obetajo le smrti in razdejanje

Tržaški problemi v parlamentu

PROTI OPORIŠČEM ZA IZSTRELKE

Poslanec tov. Vidali je skupno s poslancema Beltrame in Franco predložil ministrskemu predsedniku ter zunanjemu in obrambnemu ministru interpelacijo glede gradnje oporišč za atomske izstrelke v Venetu.

Naši poslanci opozarjajo pristojne ministre na žrtve in breme, ki jih morajo že sedaj nositi prebivalci Furlanije-Juljske krajine zaradi vojaških vaj in drugega, kar že danes duši vsako ekonomsko pobudo in civilna izboljšanja. Dežela Furlanije-Juljska krajina se nahaja v težkem gospodarskem položaju tudi zaradi pomanjkanja industrije in v Furlaniji in zaradi vedno večje krize tržaške in gorške industrije. Oporišča za izstrelke bi še poslabšala položaj, ustvarila bi ozračje negotovosti glede privatne investicije in povzročila beg vloženih kapitalov. Prizadeto prebivalstvo zahteva zato naj se mu varnost jamči z mednarodnimi sporazumi o preprečitvi uničevalnega atomskega orožja.

ODGOVOR IZ RIMA ZA TREBECE

Na interpelacijo, ki jo je tovariš Vidali predložil ministrstvu za obrambo in kmetijstvo glede priznanja odškodnine kmetom iz Trebe, je prejel na slednji odgovor:

«Izplačevanje odškodnine za škodo povzročeno ob priliki vojaških vaj se vrši ekspeditivno s strani posebnih komisij. Delo teh komisij je olajšano če prizadeti lahko navedejo v svoji prošnji poleg vrste škode, ki je bila povzročena in zahtevane vsote, tudi vojaško edinico, ki

je vezbala na zemljiščih. Oškodovance se vpraša gorje podatke ne zaradi tega, da bi se jih nadlegovalo, marveč zaradi hitreje likvidacije odškodnine.

Kar se tiče posebnega primera ki ga je zavedel poslanec, sporočamo, da so bile rešene vse prošnje, ki so jih predložili prebivalci Trebe, razen ene, za katero so potrebne še druge informacije.

Kraška planota, ki je malo obdelana in malo obdelana, je primerna za vojaške vaje, z najmanjšo škodo za splošno gospodarstvo. Da se bodo neogibne neprijetnosti, ki jih povzročajo vojaške vaje zasebnikom omejile na minimum, je uprava pozvala občine področja naj navedejo kraje, ki bi utrpeli manjšo škodo.

NAS KOMENTAR

Odgovor je zelo značilen, prav posebno, ker kaže kako se misli vlada zavzeti za... valorizacijo našega Krasa. Namesto konkretnih ukrepov in finančnih sredstev za izboljšanje kmetijstva, se obetajo kmetom vojaške vaje.

Kar se pa tiče zahteve naj prizadeti navedejo v prošnji vojaško edinico, ki je vezbala na zemljiščih, je poslanec Vidali že v svoji interpelaciji pravilno povedal, da je to skoraj nemogoče. Toda obrambno ministrstvo vztraja pri svoji zahtevi. Na ta način bi moral biti kmet stal na preži na svojih zemljiščih, ki so večinoma precej oddaljena od vasi. Paži bi moral in se seveda talaj zanimati katera vojaška edinica je šla po njegovi zemlji, kar je dejansko nemogoče. Ali naj oškodovani

kmet tvega, da ga bodo morda povrhu vsega, obtožili še... vojnega?

ODGOVOR O PRISTANIŠKEM PROMETU

Minister za trgovinsko morarico je v prvi polovici aprila odgovoril na interpelacijo poslanca Vidali glede položaja pristaniškega prometa. V odgovoru pravi, da je treba padec prometa v tržaškem pristanišču pripisati splošni gospodarski recesiji, predvsem pa drugačni usmeritvi avstrijske gospodarske politike. Avstrija je namreč svojčas kupovala surovine v prekomorskih deželah, medtem ko se je sedaj usmerila za dobavo na srednje in vzhodnoevropske države. Za izvoz in uvoz pa se poslužuje Reke, ker ji Jugoslavija s pristaniškimi uslugami plača uvoženo blago.

Minister za trgovinsko morarico pravi nadalje, da je tržaško pristanišče deležno znanih olajšav kar se tiče železniških tarif, ki jih je v svoji interpelaciji tov. Vidali izrecno omenil. Sporočil je tudi, da pripravljajo direktno mednarodno tarifo za promet med tržaško luko in Avstrijo. Kar se tiče deficita Splošnih skladišč pa je rešitev tega vprašanja odvisna od podrobne raziskave, ki je tik pred zaključkom. Raziskavo vodi posebna komisija, ki ima nalogo, da prouči tudi splošno vprašanje tržaškega prometa in še posebno finančno in organizativno vprašanje Splošnih skladišč. Čim bo komisija sporočila svoje zaključke, se bo lahko izdalo ustrezne zakonodajne in administrativne ukrepe.

Za revizijo procesa Sacco-Vanzetti in rehabilitacijo spomina

C.G.I.L.

Zveza pristaniških delavcev

Prvi maj, zgodovinska obletnica, naj zadolži vse delovne ljudi, zainteresirane pri bodočnosti pristanišča, v borbi za zaščito doseženih pravic, ojačanje prometa, za mir v svetu, proti uničevalnemu orožju.

**Konsumna zadruga
nameščencev Tovarne strojev
pri Sv. Andreju**

T R S T
ul. della Guardia 11 - tel. 41-866

URARNA
IN ZLATARNA

Sosič Alojz

OPCINE - Narodna ul. 38

MLEKARNA

OPCINE

Narodna ulica 48

tel. 21-274

**Tovarniška konsumna zadruga
nameščencev v ladjedelnici
Sv. Marka**

T R S T
ul. della Guardia 42 - tel. 41-035

KROJAČNICA
ZA MOŠKE IN DAME
Košuta Stanislav
TRST - ul. Raffineria 5, I
tel. 95-498

MLEKARNA
KARIŠ
MASLO - JAJCA
T R S T
ul. S. Marco 40

NOTRANJE KOMISIJE
(struja FIOM-CGIL) v LADJEDELNICI
SV. MARKA in TOVARNI STROJEV
PRI SV. ANDREJU

želijo vsem delovnim kategorijam uspehov v borbi za boljše življenjske pogoje, pridobitev nove in moderne delovne pogodbe, rešitev naše industrije, mestnega gospodarstva in za mir

Foto Studio EGON

T R S T
ulica Oriani 2, J. nadstr.
(Barriera), tel. 93-295

TRGOVINA JESTVIN

Tominc - Ivančič

T R S T
Školjet 304, tel. 41-108

**Zadruga delavcev
v Tržaškem arzenalu**

poziva vse prebivalce naj se združijo okrog delavske zastave, za okrepitev združnega gibanja

STROKOVNI SINDIKAT NAMEŠČENCEV
ACEGATA (člani nove Delavske zbornice - C.G.I.L.)

želi ob priliki 1. maja 1959 vsem nameščencem in njihovim družinam, da bi zgodovinski dan potekel v vedrosti.

FIOM - CGIL
NOTRANJA KOMISIJA V TRŽAŠKEM
ARZENALU IN LADJEDELNICI
SV. ROKA

ob 1. maju želi vsem delovnim ljudem enotne uspehe v borbi za novo in moderno delovno pogodbo, demokratične svoboščine in mir v svetu.

Buržoazni tisk in delovno ljudstvo

● Ob 22. obletnici smrti ustanovitelja Komunistične partije Italije

27. aprila je minilo 22 let od dneva ko je v fašistični ječi za vedno zatisnil svoje trudne oči Antonio Gramsci, ustanovitelj Komunistične partije Italije. V počastitev spomina velikega učitelja in ustanovitelja naše partije, objavljamo članek «Časopisje in delavci», ki ga je Gramsci napisal 22. decembra 1916 za «Avanti». Čeprav je od dneva njegove objave minilo nekaj desetletij, je članek po svoji vsebini in argumentih docela sodoben tudi za današnje razmere.

B ližajo se dnevi «reklame» za pridobivanje naročnikov. Direktorji in upravniki buržoaznih listov čistijo svoje izločke, prebarvajo napise in skušajo zbuditi pozornost mimoido- (bralcev) na svoje blago. Blago je list na štirih ali šestih straneh, ki vsako jutro ali vsak večer vbrizga v možgane bralcev način presojanja sodobnih političnih dogodkov in sicer tako, kot je najbolj primerno za proizvajalce in prodajalce tiskanega papirja. Skušali se bodo pogovoriti z delavci posebnost kar se tiče resnosti navedenega nedolžnega dejanja, kot je izbira lista na katerega se bo delavec naročil.

Izbira je polna nevarnosti, zato bi treba prej dobro premisliti. Predvsem bi moral delavec odločno zavrniti vsako solidarnost do buržoaznega lista. Vedno in vedno bi se moral spomniti, da je buržoazni list (pa naj bo katere koli barve) orodje borbe, ki ga vodijo ideje in koristi, katere so nasprotje z njegovimi. Vse kar se v takem časopisu piše, navdihuje edino ideja: služiti gospodarnemu razredu, kar mora neogibno postati dejstvo: boriti se proti delovnemu razredu. Buržoazni list izraža to svojo skrb od prve do zadnje vrste. Toda žalostno je dejstvo, da se takemu listu večkrat posreči, da ga podpira celo delovni razred, proti kateremu se bori, namesto, da bi ga podpirala buržoazija, ko že brani njene interese. In delovni razred plačuje redno, širokogrudno. Stotisoče delavcev dajo redno vsak dan svoj

vinar buržoaznemu listu in na ta način pomagajo, da se učvrsti.

Zakaj to? Če vprašate urve-buržoazni listi tudi o najbolj

ANTONIO GRAMSCI, ustanovitelj KPI

ga delavca, ki boste srečali v tramvaju ali na cesti z razgrnjenim listom, vam bo odgovoril:

enostavnih dogodkih tako, da pomagajo buržoaznemu razredu in njegovi politiki, na škodo

proletarskega razreda in njegove politike.

Proglasi se stavko? Za buržoazni list delavci nimajo nikoli prav. Pride do demonstracije? Demonstranti, samo zato, ker delavci, so pač vedno vročerkveži, prenapeteži in pretepači.

Buržoazni tisk nasprotnik delavcev

Vlada izda nek zakon? Ta je vedno dober, koristen in pravičen, tudi če je v resnici... ravno obratno. Odvija se volilna, politična ali kaka druga borba? Najboljši kandidati in programi so vedno tisti, ki pripadajo buržoaznim strankam. In da ni ti ne govorimo o dogodkih, ki jih buržoazni list zamoči, potvarja ali prinaša v drugačni verziji zato, da vara, ustvarja iluzije, ali drži delavsko javno mnenje v nevednosti.

Kljub temu je delavska popustljivost do buržoaznega lista brezmejna. Proti temu je treba reagirati in opozoriti delavca na pravilno presojanje stvarnosti.

Delavcu je treba povedati, da je denar, ki ga je brez pomisleka dal raznašalcu za tak list, nabož za list, ki ga bo slednji ob prvi priliki izstrelil proti delavskim množicam. Če bi se delavci trdno prepričali o tej tako preprosti resnici, bi se naučili tudi bojkotirati buržoazni tisk z isto kompaktnostjo in disciplino, kot bojkotira buržoazija delavsko, to je socialistično časopisje.

Ne dajajte denarnega prispevka buržoaznemu tisku, ki je vaš nasprotnik. To mora biti naš bojni klic v tem trenutku, ki ga karakterizira kampanja pridobivanja naročnikov za buržoazne liste.

Bojkotirajte jih, bojkotirajte jih, bojkotirajte jih!

(Iz «Avanti» od 22. decembra 1916, Turin).

ANTONIO GRAMSCI

KULTURA IN ZNANOST

Anton Aškerc
in njegova doba

IVAN CANKAR

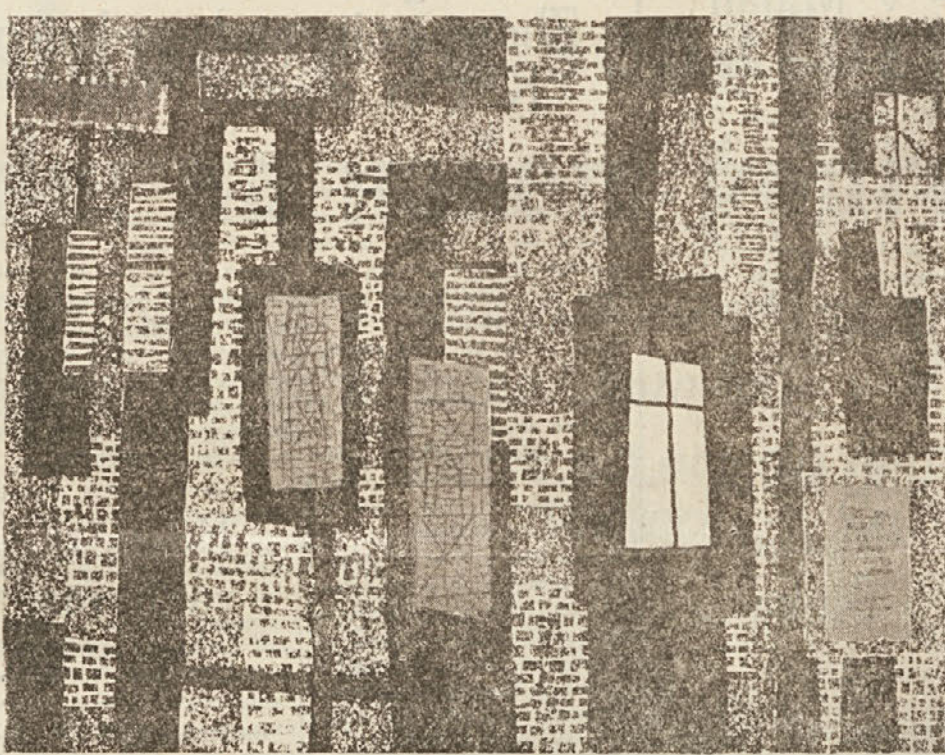
Ivan Cankar je na povabilo Ljudskega odra večkrat prišel v Trst, kjer je predaval slovenskim delavcem. Predavanja so se vršila v nekdanjem Delavskem domu v ul. Madonina, kjer imel svoj sedež tudi Ljudski oder. 5. oktobra 1912 je predaval o življenju in delu slovenskega pesnika Antona Aškerc, ki je — kot poudarja Cankar v predavanju, iz katerega objavljamo nekaj odlomkov — prvi med slovenskimi pesniki odkril, da ne živita na slovenskem svetu samo slovenski malomeščani in slovenski kmeti temveč tudi slovenski delavci.

Ob Aškercem nastopje v vladala v slovenski poeziji in sploh v slovenski književnosti velika suša in revščina. Če bi sodili vso slovensko kulturo le po književnosti, kar bi bilo zelo napak, bi bila tista leta, nekako od 1880-1890, tako brezplodna kakor kraško kačenje. Učenci Josipa Stritarja, ki je poznal in spoštoval samo znanje obliko, so kovali plehke in prazne verzje; da se je le rimalo — rimalo po ribniško, pa so bili verzi in bila je pesem. Vse je bilo gladko, sladko, zlizano, kakor nedeljska frizura. Imen teh pesnikov ni treba naštevati, saj so že itak pozabljena. Le dvoje pravih pesnikov je takrat živelo: Pagliaruzzi-Krilan in Franc Geštrin, ki sta oba umrla neslavno in načasčena, najbrž zato, ker sta bila res pesnika. — Tudi Simon Gregorčič je še živel in je še pel, toda koj po prvi knjigi je njegova moč pešala, tako hitro pešala, da je bil kmalu samo še svoj plih in površen posnemalec, da navsezadnje ni znal več slovenske slovnice in ni stal nič više, nego kak Cimperman ali Jesenko ali Funtek ali Gangl. — V to kukrenost in vodenost je naravnost s pestjo udaril Anton Aškerc. Celotno desetletje, preden je izdal svojo prvo knjigo — in to je bilo leta 1891 — se je podpisoval z imenom Gorazd. Ze to ime samo je zvečeno vse drugače nego pa ime na različnih tedanjih Solzslav, Tugomir in Milivoje. V Gorazu ni bilo nič tiste sklanje in zlagane, vase zaljubljenosti in sebe objokujočih solzavosti, ki je prepevala mile narobne nesrečne ljubezni, preminulemu hrošču in mrtvi žabi. Če se je Gorazdu hotelo, da napiše verz, je hotel obnem tudi nekaj povedati, in sicer tako povedati, da je držalo. Skoraj je imel človek občutek, da je samozavestno zapisano pod vsako pesmijo: »Tako je bilo, pa nič drugače!« Trdo in težko udari vsaka beseda, se pretirno in pretežno, podobno so jasne, enostavne, brez pisanih olupšav, brez besedičenja — prijel bi jih človek; vse je kakor od kamna, solidno, resno in moško. Polno, naravnost demonstrativno nasprotje mehko in zgovornosti Gregorčiča. Tako močno govoriti le močan in samostojni mož, ki gleda v svet z razumnimi in pogumnimi očmi in ki tudi vidi ter spozna, kar je gledal! Tako govori mož, ki čuti človeško, globoko in neč

no, pa svojih čustev ne razbijebe v svet s ploho lepih in praznih besed, temveč povsem enostavno in naravno razloži, kako da je in kaj da si misli! — Najlepši spomenik za tisto prvo dobo Aškercovo, za tisti najslajnejši pesniški in idejni razmah, je vrsta balad o kmečkih puntih na Slovenskem: »Stara pravda«. Če bi bil Aškerc v svojem življenju tako živo naslikal kakor Aškerc v svojih baladah o »Stari pravdi«.

Ze ob teh in takih pesmih se je kazalo, kako pesnik goreče in globoko čuti z vsemi nesrečnimi, zatiranimi in ogoljufanimi in kako od srca sovrži vse tiste temne sile, ki tlačijo človeštvo k tlom. In on, Anton Aškerc, je bil med slovenskimi pesniki prvi, ki je odkril prečudno dejstvo, da ne živita na slovenskem svetu samo slovenski malomeščani in slovenski kmeti, temveč poleg teh dveh tudi slovenski delavci. Do Aškercovih časov je stala vsa slovenska književnost pod znamenjem kamizole in irihastih hlač. Ako bi kdo hotel takrat narisati nagajivo podobo slovenskega naroda, kakor si ga je mislila takratna slovenska književnost, bi narisal ponižnega kmetiča, kako globoko sklonjen in s klobukom v roki pozdravlja svojega župnika. Tako podoba slovenskega naroda imamo še v mnogih spisih Josipa Jurčiča, Janka Kersnika, Ivana Tavčarja in vseh drugih, ki so pozneje postali evangelisti kranjskega malomeščanskega liberalizma. Življenje, trpljenje in stremljenje delavca je bilo pred Aškercem nekaj navadnega, prikritnega, nepoetičnega. Šele Aškerc je videl poezijo tudi v grozoti, v bedi in bridkosti — ja je šel iskat poezijo, kamor med Slovenci še nihče pred njim. Aškerc ni bil socialist — in takrat, po vseh pogojih svojega razvijanja in svoje okoličine, tudi ni mogel biti. Ali videl je, kar je bilo treba videti človeku in treba videti pesniku. In tudi zato ostane njegovo ime za vedno v naših srcih!

L. Spacal: „Zidovi leta 1945“

Lojze Spacal razstavlja svoja dela v občinski galeriji v Trstu. Na razstavi je 22 kilografi, 3 kilografske barvane matrice in 3 oljate slike na platnu. Razstavljenе slike so iz zadnjih treh let. Nekatere so bile razstavljene tudi na zadnji beneški bienali, na kateri je Spacal prejel prvo mednarodno nagrado za risanje in grafiko. Lojze Spacal je študiral na akademijah v Benetkah in Milanu. Svoja dela razstavlja od leta 1937 in je doslej prejel že mnogo nagrad, med katerimi je tudi nagrada rimskega mesta. Med njegovih del so odkupili razni muzeji in galerije slik v Italiji in v tujini. Preteklo soboto je Spacal prejel prvo nagrado tretje biennale sodobne italijanske grafike v Benetkah. Našim bralcem priporočamo, da si ogledajo tržaško razstavo, ki bo odprta do 5 maja.

Koliko človek lahko zdrži?
Rekord: 72 dni brez hrane● Francoz Divernier je zdržal
2 uri v vročini, ki je znašala
67,7 stopinj

Koliko časa človek lahko zdrži brez hrane? O tem vprašanju se je že mnogo pisalo in govorilo, toda odgovoriti povsem točno na to vprašanje je v resnici zelo težko, ali celo nemogoče. Prav tako je nemogoče povsem točno odgovoriti na vprašanje, koliko časa človek lahko zdrži v vročini ali mrazu, v spanju ali pod vodo.

Francozki geolog Divernier, ki je umrl l. 1892, je izmeril med svojim raziskovanjem v Sahari 67,7 stopinj v senci. Čeprav je ta vročina trajala več

kot dve uri, je vendarle ostal živ. Dr. Taylor s kalifornijske univerze pa je pred nekaj leti ostal štirinajst minut v celici, v kateri je bila temperatura 80

Človeški in elektronski
možgani

V Sovjetski zvezi so doslej izdelali najbolj občutljivi paramagnetni elektronski zvočni aparat. Z njegovo pomočjo so odkrili, da imajo žive proteinske snovi podobne fizične lastnosti kakor kovine in antiferomagnetni element, v čigar skupino spadajo tudi takomenovani feriti, ki jih uporabljajo pri radijskih aparatih in elektronskih strojih. Prav kakor elektronski možgani so tudi živi proteinski

izredni prevodniki, občutljivi na magnetno polarizacijo. Molekule žive materije imajo večje število prostih elektronov. Še bolj značilen je ta pojav pri mladih tkivih n. pr. v možganih in mozgu, ki hitro rastejo.

Gre za izredno občutljivo odkritje. Lahko se vprašamo, če ni morda človeški spomin nekako soroden in podoben zelo kompleksnemu magnetnemu registriranju. Morda bo po tej novoti pot moglo tudi pojasniti posebno lastnost živih celic-dednost.

stopinji nad ničlo. In ostal je živ.

V skandinavskih deželah imajo klube kopalec, ki se kopljejo sredi zime pri temperaturi 10 do 15 stopinj pod ničlo. V Chicagu je leta 1951 neka ženska v lahki obleki ostala vso noč na prostem v temperaturi, ki je znašala 15 stopinj pod ničlo. Ko so jo pripeljali v bolnišnico so ugotovili, da je njena telesna temperatura znašala komaj 18 stopinj. In ostala je pri življenju.

Ze v starem veku so učenjaki ugotovili, da človek ne more zdržati več kot 10 dni brez spanja. Znanja stvar je, da človek preživi tretjino svojega življenja v spanju. Za časa inkvizicije so osumljene ljudi mučili s tem, da jim niso pustili spati, zaradi česar so mnogi izmed njih zblazneli. Nezadostno spanje človeka lahko ubije, zaradi preobilnega spanja pa ni še nihče umrl. Rekord v spanju je dosegel neki Rus, ki je spal celih 22 dni.

Pred nekaj leti je neki Amerikane ostal 72 dni in 3 ure brez hrane in je dosegel svetovni rekord v tem pogledu! Neka Indijka je pred nekaj leti sklenila, da ne bo jedla šest mesecev. Vsak dan je popila samo nekaj kapljice vode. Toda ni zdržala, kajti po 135 dneh je umrla. Navadno človek, ki ne uživa nobene hrane in ako ne pije

Leta 1890 so tržaški delavci
prvič proslavili 1. maj

- Grožnje oblasti in delodajalcev niso odvrnile delavcev od njihove upravičene borbe
- Odmev prvomajske manifestacije: stavke po vsej deželi
- Kako je „Edinost“ tolmačila delavske zahteve

Leta 1888 je ameriška federacija dela proglasila 1. maj za delavski praznik, leto kasneje je II. internacionala sklenila, naj se po vsem svetu proslavlja 1. maj kot praznik dela. In res so delavci v raznih deželah sveta leta 1890 prvič proslavili 1. maj kot praznik dela. Tudi v Trstu so, kot v drugih večjih delavskih središčih, bivše avstro-ogrske države, tega leta prvič proslavili delavski praznik.

Delavci so se živo zanimali za proslave svojega praznika. Toda tudi oblasti niso bile brezbržne do njih in so na razne

načine skušale preprečiti praznovanje delavskega dne. Tudi delodajalci niso držali križem rok. Zlasti veliki magnati so s sodelovanjem policije delali vse mogoče ovire. Ponekod so delavce vabili naj se ne udeležijo prvomajskih proslav in naj ta dan delajo kot po navadi, drugod pa so jim celo grozili z odpustitvijo ako ne bodo prišli na delo tudi na dan 1. maja in ako se bodo udeležili delavskih manifestacij. Toda velika večina delavcev ni nasledla vabam, niti se ni prestrašila zaradi groženj. Tržaški slovenski časopis „Edinost“ je dne 23. aprila 1890 objavil naslednje opozorilo, ki ga je izdal cesarski namestnik v Trstu baron Rinaldini:

Opozorilo
cesarskega
namestništva

«Ker se tudi moj primorski delavski krogi agitacije za demonstrativno praznovanje dne 1. maja, opozorijo cesarsko-kraljevo namestništvo delavcev v njih lastno korist, da po obstoječih zakonih neosnovanemu opušcanju dela sledi nemudni odpust delalca od strani delodajalca in kaznovanje od strani politične oblasti. Kdor bi hotel tedaj delalce zapeljati do takega protipostavnega postopanja, ali jih celo do tega prisiliti, da bi zapustili delo, ta povzročuje delalcem veliko škodo in naklada nase velike odgovornosti. Stvar bi pa mogla postati še resnejša, ako bi nastali neredi vled zbiranja večjih množic ljudi, ki delalci ne bi mogli zabraniti, da

bi se jim ne pridružile razsajalske tolpe. Oblasti je dolžnost, da vzdržuje mir in red in to svojo dolžnost bo morala strogo izvršiti tudi dne 1. maja. Namestništvo svari delalce, da se pri nastopajočih ekscesih kaj začetoma umaknejo. Kajti znano je, kako lahko nastanejo takšne eksces, kjer je zbranih veliko ljudi in to tudi proti volji večine in kako hitro se širi. Zdravi razum in pametno postopanje delavcev v Primorski opravičena nado, da bodo delalci uživali dobrohotne te besede ter na to delali, da se izognje vsakemu neredu in morebitnim žalostnim posledicam.

Zahteva po
osemurnem
delavniku

Delavci seveda niso nasledili vabam Rinaldinija in so 1. maj slovesno in dostojno praznovali. „Edinost“ je poročala, da so 1. maj proslavljali poprej meščani. Leta 1890 pa je bilo v Trstu vse tiho in niti kmetice niso prišle v mesto. Policija je ob 6. uri in pol zabranila vstop v luko, Lloydov arzenal je bil prazen, plinarstvo je obdajala straža, mlin Economo ni mlet. Stabilimento tecnico je bil ves tih, nekatere tovarne in skladišča so bila zaprta. Toda shod delavcev, ki ga je sklicala delavska konfederacija na sam 1. maj pri Sv. Ivanu, je policija prepovedala.

1. maj pa ni bil samo slavensten dan, ampak je bil v resnici borbeni dan delavstva, ki je takoj po 1. maju začelo borbo za uresničitev sprejetih sklepov. Trst so zajele velike stavke, pri katerih so imeli slovenski delavci veliko vlogo. Nabrežinski in kriški kamnelomci so imeli 25. maja svoj shod. Kmalu nato je bila stavka v plinarni. 23. junija so delavci imeli zborovanje v gostilni Jožeta Suncina v Skednju. Glavno vprašanje je bilo: uvedba osemurnega delavnika in splošna volilna pravica. Na tem sestanku je delavce Kre-

tič zahteval, naj se v Trstu začne izdajati slovenski delavski list. Avgusta bil drugi veliki delavski shod v Nabrežini, katerega se je udeležilo nad 200 delavcev.

Delavci so vedno odločneje zahtevali svoje pravice, oblasti pa so proti njim nastopale z vedno večjo nepopustljivostjo. Zdi se, da je imela tržaška „Edinost“ še posebno vlogo med tržaškimi slovenskimi delavci, katere je pogosto »svarila« in celo pozivala, naj se ne udeležijo delavskih akcij.

Značilno je, kar je pisala „Edinost“ dne 5. II. 1890:

«Koliko štrajkov je bilo minulo poletje po vsej Evropi, koliko hrupa pa so vzdignili štrajki po rudnikih na Štajerskem in Kranjskem, prav sedaj se kujejo rudokopi na Belgijskem po Nemčiji, minulo poletje so upore delavcev na Angleskem komaj ukrotili. Delavci v Lloydovih ladjedelnicah so komaj pomirili. Kaj so pa hoteli ti nemirneži? Povišanje plače. Ko bo delavce dosegel stališče bogatina, branil bode svoje premoženje proti postopacem in lenuhom, kakor ga brani sedanji bogataš».

Edinost:
„vsakemu svoje“

Istega leta je grof Morpurgo, ravnatelj Lloydja, samovoljno podaljšal delavcem za eno uro in razglasil, da »kdor se moji naredbi ne mara vdati, pride naj jednostavno po svoje sprječevalo, kajti smatra se za odpustčenega«. Povsem je razumljivo, da je zaradi tega moralo priti do stavke. Proti stavkokazom, ki jih je organizirala policija, so nastopili zavedni delavci. Toda „Edinost“ se ni zavzela za zaščito delavcev temveč je proti njim nastopila. Tako je je pisala:

«Naše stališče nam ne dopušča, da bi se izrekli za eno ali drugo stran, kajti držimo se rekta »vsakemu svoje«. Prepričani smo, da ste dobro podučeni, kaj vam gre ter da nikdar ne boste onečastili svoj roč s trmo ali pretiravanjem, temveč da vam bode glavna vodilna misel skrb za lastni obstanek in za kruh vaših ohieljev».

Tako je torej „Edinost“ »brani« slovenske delavce.

Namen tega stavka ni bil sicer podati kritične analize vlog, ki jo je imela „Edinost“, kljub temu pa se nam je zdelo uместno, da navedemo nekaj citatov iz člankov, ki jih je priobčil list prav v tistih, za tržaški delavski razred — in torej tudi za Slovence — zelo važnem, lahko bi rekli, zgodovinskem trenutku.

Kot smo v uvodu tega sestavka omenili, se tržaški delavci niso zmenili za pisanje „Edinosti“ kot ne za opozorila in celo grožnje oblasti in delodajalcev. Nasprotno, še odločneje so postavljali svoje upravičene zahteve.

M. D.
(Konec prihodnjic)

Za „DELO“ priredil
MIRKO KAPELJ

Rihard Jakopič
in slovensko slikarstvo

12. aprila je preteklo 90 let odkar se je v Ljubljani rodil Rihard Jakopič, oče pristahe slovenske upodabljajoče umetnosti.

Po dovršeni osnovni šoli je obiskoval ljubljansko realno, toda kot šestolicec je izstopil iz nje in se vpisal na dunajsko akademijo za upodabljajočo umetnost. Po dveh letih je odšel v Monakovo na slovit slikarski šoli. Med tem je slikar Ažbe ustanovil slikarsko šolo v Ljub-

ljani. Med prvimi, ki so se vpisali v to šolo je bil tudi Jakopič. Na vseh šolah se je sicer pasljivo učil slikarske umetnosti, toda ni podlegel vplivom tujih umetnikov, temveč je šel svojo pot. In prav ta njegova izvorna pot je bila tista, ki je preprečevala za dolgo vrsto let vsakršno uveljavitev, zlasti v domovini. Kritiki na Slovenskem in pod njihovim vplivom tudi široka javnost — nikakor niso hoteli dati Jakopiču tistega priznanja, ki ga je zaslužil.

Da bi podprl mlado, komaj nastajajočo pristo slovensko umetnost, je predlagal, naj bi v Ljubljani ustanovili paviljon, v katerem bi slovenski umetniki razstavljali svoja dela. Toda zadel je na odpor. Zato je na svoje stroške zgradil paviljon. Toda tudi to mu ni prineslo nobenih koristi, nasprotno, priredilo ga je do tega, da je zabredel v hude finančne stiske, zato je moral paviljon prodati ljubljanski občini. Predlagal je tudi, naj bi v Ljubljani ustanovili narodno galerijo, toda tudi s tem predlogom ni uspel dolgo vrsto let. Šele leta 1919 se je uresničil njegov predlog. Ker ga Ljubljana ni sprejela, je skušal iskati srečo drugje. Leta 1904 je skupno, z Groharjem organiziral razstavo slovenskih umetnikov na Dunaju. O tej razstavi se je dunajska kritika sicer pozitivno izrazila, toda vseeno razstava ni rodila zaželenega uspeha. Leta 1907 je priredil zelo lepo razstavo v Trstu. Toda tudi tokrat brez uspeha. Za tem je razstavljal svoja dela v Celju, Mariboru, Zagrebu, Novem Sadu, Beogradu, Pragi, Varšavi, Krakovu, Rimu, Parizu, Bruslju, Amsterdamu, Londonu, Barceloni in Chicagu. Povsod v tujini je imel več uspehov kot pa v domovini. V Sloveniji je bilo mnoge razume

vanja za tujece, za domačine in zlasti za njega in njegove impresionistične sornstnike tega razumevanja pa ni bilo. Štrideset let je neumorno delal in ustvarjal krasne umetnine, a v vseh teh letih je doma prodal komaj 200 slik. Šele leta 1929 je prišlo do preokreta. Od tedaj pa do leta 1941 je doma prodal 1000 del. Ustvarjal je vse do svoje smrti. Umrl je v Ljubljani 21. aprila 1943.

Erskine
Caldwell

Ljudje proti Abu Lathanu - črncu

(Nadaljevanje in konec.)

Mož je zagnal na arto še ostale predmete in ukazal Abu, naj njegovi ženi, naj splezata gor še sama. Ker se nista zagnala, ju je eksekutor porinil k zadnjemu delu avtomobila in ju prisilil, da sta se povzpela nanj. Medtem ko je mlajši mož šofiral, je eksekutor sedel tik ob njima, tako da nista mogla pobegniti. Peljali so se po poti mimo drugih najemniških hiš in v potem po dolgi cesti, ki je vodila čez Bolickovo posestvo do državne ceste. Pustili so za seboj veliko belo hišo, kjer je ta prebival, a ga ni bilo na spregled.

«Nikoli nisem govoril, da bom poškodoval Mr. Bolicka,» je ugovarjal stari Abe. «V svojem življenju nisem nikoli storil kaj takega. Tudi o njem nisem nikoli nič žalega rekel. On je moj gospodar in od svojega dvajsetega leta sem brez prestanke delal zanj. Včeraj je dejal, da hoče, naj se preselim z njegove farne in odvrnil sem mu samo to, da bi mi po mojem mnenju moral dovoliti, da ostanem. Saj ne bom več dolgo živ. Dejaj sem mu, da se ne maram preseliti. To je vse, kar sem mu rekel. Nikoli pa nisem rekel, da ga nameravam ubiti. Mr. Bolick ve to prav tako dobro kot jaz. Vprašajte ga, ali ni tako.»

Eksekutor je poslušal vse, kar mu je pravil stari Abe, a sam ni rekel ničesar. Obžaloval je starega črnca in njegovo ženo, a storiti ni bilo kaj. Njegovo delo je bilo podrejanje se nalogom in izvrševati odredbe okrožja. Toda čeprav je bilo to njegovo delo, si ni mogel kaj, da ne bi obžaloval črnca. Ni se mu zdelo prav, da bi ju Bolick moral vreči s farne samo zato, ker sta se postarala. Predno je dospel avto do mesta, je eksekutor ukazal šoferju, naj ustavi. Ob robu ceste je stalo nekaj petnajst do osemnajst črnih hiš. Tu sta bila moža raztovorila pohištvo in ga zložila ob cesti. Ko je bilo vse blago na tleh, je eksekutor ukazal ženi, naj izstopi. Izstopiti je začel tudi Abe, a

eksekutor mu reče, naj ostane, kjer je. Spet so se odpeljali, le žena je ostala vsa zmedena poleg pohištva.

«Kaj nameravate zdaj z mano?» je vprašal stari Abe, pri tem pa gledal svojo ženo in pohištvo, ki je stalo že daleč zadaj.

«Odvesti te moram na okrožje in spraviti pod ključ,» je odvrnil eksekutor.

«Kaj bo storila moja žena?» je nadalje vprašal Abe.

«Najbrž jo bodo ljudje iz kake hiše vzeli k sebi.»

«Kako dolgo me mislite obdržati v ječi?»

«Dokler ne bo tvoja zadeva prišla pred sodnika.»

Medtem so prispeli do sodnice in ga zaprli.

Tik pred poldnevom je prišel najstarejši Abov sin Henry v pisarno odvetnika Clarka. Odvetnik je nekaj časa gledal črnca, gubaneč čelo in grizel svinčnik, nato pa je zazibal na stolu in pogledal skozi okno na trg pred sodnico. Kmalu se je spet ozrl na Abovega sina in dejal:

«Nočem prevzeti te zadeve. Ne maram imeti opravka s tem.»

Fant je strmel vanj in ni vedel kaj naj počne. To je bil že tretji odvetnik, ki ga je obiskal to jutro, in nobeden od vseh treh ni hotel prevzeti očetove zadeve.

«Nič ne bo neslo,» je rekel Clark, še vedno namršen. «Od vas črnec ne bom nikoli dobil niti pare, četudi bi zadevo prevzel. Razen tega pa nočem več zastopati črncev. Boljši odvetnik nego sem jaz, so na ta način propadli. Nočem si pridobiti slovesa, da sem odvetnik črncev.»

Henry se je prestopal z nogo na nogo, si grizel ustnice in ni vedel, kaj naj počne. Stal je sredi sohe in se skušal domisliti, kako bi lahko pomagal očetu.

«Oče ni nikoli dejal, da namerava ubiti Bolicka,» je nasprotval Henry. «Z Bolickom je bil vedno v prijateljskih odno-

sih in nihče od nas mu ni delal nadloge. Vsakdo vam bo to potrdil.»

Odvetnik mu je namignil, naj neha, nato pa dejal: «Rekel sem ti, da ne maram imeti opravka s to zadevo. Nočem hoditi na sodnijo in izgubljal čas z obrambo zadeve, ki se je ne da spremeniti ne tako ne drugače. Za vas črnce je dobro, da od časa do časa nekoliko sedite. Če bi stvar vsaj kaj nesla, bi morda bilo drugače. Toda vi črnci nimate denarja. Ne, jaz ne maram te zadeve. Niti z deset metrov dolgo palico se je ne bi hotel dotakniti.»

Henry je zapustil pisarno in odšel v zapor. Dobil je dovoljenje, da sme ostati pet minut pri očetu.

«Si bil pri odvetniku in mu povedal, da nisem nikoli dejal Mr. Bolicku kaj takega?» je najprej vprašal stari Abe.

Henry je najprej pogledal očeta, a odgovoriti mu je bilo težko. Zmajal je z glavo in se izmikal z očmi, dokler ni videl samo še tal.

«Saj si poskušal, kajne, Henry?» je nadalje poizvedoval Abe.

Henry je prikal.

«Toda ko si povedal odvetniku, da v svojem življenju nisem izrekel o Mr. Bolicku, ne o njegovem očetu nobene žaljive besede, ali ni dejal, da mi bo pomagal, da pridem iz ječe?»

Henry je zmajal z glavo, pogledal očeta in obrnil glavo po strani, da bi ga lahko videl v kletki. S tečajno je prišel do besede in dejal:

«Bi sem pri treh odvetnikih, a vsi trije so rekli, da ne morejo storiti ničesar, ker ti bo sodnik tako ali tako naložil zapor. Če hočeš, bom skušal poiskati še druge odvetnike, toda koristilo ne bo dosti.»

«Zakaj so to rekli, Henry?» je vztrajal oče.

«Mislim, da zato, ker smo črnci,» je odvrnil sin.

Portret slikarja

Slika je narejena s kredo. Predstavlja podobo bradatega moža pri slikarskem delu. Mož drži v levi roki barvno deščico, paleta in več čopičev, z desno pa dviga čopič visoko nad glavo, pogled pa upira v predmet pred seboj. Slika nam ne predstavlja katerega koli slikarja pri delu, marveč je hkrati lastna podoba umetnika Jakopiča

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Občinski svet v Trstu
odobril proračun za leto 1959

- Za proračun je glasovalo le 32 svetovalcev
- Stališče komunistov

Občinski svet v Trstu je na seji, ki je bila v ponedeljek zvečer z 32 glasovi odobrila proračun za leto 1959. Za proračun so glasovali svetovalci KD, PRI, PSDI, MUIS, indpendentisti in Dr. Agnelletto, proti pa so glasovali KPI, PSI, PLI, MSI, in Dr. Dekleva.

Številni svetovalci in v prvi vrsti svetovalci KPI so že med razpravo o proračunu prikazali in poudarili, da osnutek proračuna ne odgovarja dejanski stvarnosti, ne upošteva potreb in zahtev prebivalstva.

V glasovni izjavi je tovariš Pogassi zlasti poudaril dejstvo, da je osnutek proračuna še vedno preveč pod vplivom protijudskih in protidemokratskih vladnih politik, ki odklanjajo našemu mestu vlogo, ki bi jo moralo imeti in mu neče dati potrebne avtonomije, ki je nujno potrebna za obnovo gospodarstva in za doseg uravnoteženja.

Oba indpendentistična svetovalca sta pri glasovanju podprla demokristjane. Isto je storil tudi svetovalec SDZ dr. Agnelletto, ne menč se za to, da so demokristjani popolnoma prezrili potrebe slovenskih občanov.

Kot smo že omenili, so med razpravo o proračunu govorili številni komunistični svetovalci. Dr. Weissova je zlasti težno obravnavala probleme, ki so v zvezi z zdravstvenimi ustanovami. Med drugim je poudarila tudi potrebo po izboljšanju zdravstvenih služb v šolah.

Važno intervencijo je imel tudi svetovalec Gombač. Med drugim je ponovno zahteval, naj se gornji tržaški okolici priznajo ugodnosti zakona o hribovitih področjih, naj se dodelijo sredstva za nabavo slovenskih knjig raznim knjižnicam in nakaze primerna podpora Slovenskemu narodnemu gledališču v Trstu. K vsem tem vprašanjem se homo še povrnil.

Tov. Bernetičeva
o problemih
slovenskih šol

Naša svetovalka Marija Bernetičeva je med razpravo o proračunu obravnavala probleme raznih šol. V svoji razpravi se je posebej zavzela za vprašanje slovenskih šol. Iz te razprave smo povzeli naslednje:

Staro šolsko poslopje pri Sv. Ani v Trstu — v katerem sta nastanjeni slovenska in italijanska osnovna šola — je v zelo slabem stanju. V vseh priložnih prostorih zelo škoduje vlaga. Učilnica, v kateri je nameščen tretji razred slovenske šole, je skrajno nehišna, bodisi zaradi vlage, bodisi zaradi trzlega pada. Stranišča na tej šoli so povsem neprimerna in povrh tega tik ob učilnicah, kar je silno neprimerno. Tudi prostor, kjer je šolska menza je silno vlažen. Naša svetovalka je predlagala, naj bi menzo uredili v drugem prostoru tik ob kuhinji, kar bi se dalo doseči z malimi stroški.

Pri Sv. Ivanu je slovenska osnovna šola nastanjena v novem poslopju. Kljub temu pa so tudi tu potrebna nekatera popravila. Na stenuh so se namreč že pred časom pojavile precejšnje razpoke. Na tej šoli je tudi urad didaktičnega ravnanja. Ta urad se nahaja v istem prostoru kot tajništvo. Naša svetovalka je priporočila, naj bi prostor zraven ravnateljske pisarne primerno preuredili. Z malimi stroški bi ta šola imela poleg pisarne za ravnatelja še tajništvo, v katerem bi lahko hranili tudi razna učila, ki so sedaj zasilno shranjena v veži pred straniščem.

Tudi šola na Proseku ima svoje potrebe. Tu je potrebno predvsem nabaviti nove table, saj so sedanje skoraj neuporabne.

V šolskem poslopju na Opčinah bi bilo nujno preurediti stranišča in prtiličju, saj so skrajno neprimerna za šolo in niti niso bila v ta namen zgrajena.

Precej neugodne so razmere v šoli v Trebčah. Naša svetovalka je zato predlagala, naj bi na tej šoli poskrbeli za čimprejšnjo popravila. Stranišča so skrajno nehišna. Table v nekaterih učilnicah so take, da je težko pisati nanje. Nujno je treba preskrbeti za menzo, ki

je na tej šoli ni in otroci prejeto kosilo kar v učilnicah, kar je nehišeno in skrajno neprimerno. V tej šoli je tudi potrebna kopalnica s prho. Ker se šola nahaja tik ob zelo prometni cesti, bi bilo potrebno, da bi za učence odprli stranska vrata, ki vodijo na šolski vrt. Tako bi bili otroci mnogo manj izpostavljeni nevarnostim. Izvedlo se je, da namerava občinska uprava zgraditi na šolskem vrtu neko skladišče. Naša svetovalka je kritizirala ta načrt in zahtevala, naj vrt ostane na raz-

polo šoli, na njem pa naj se zgradi primerno igrišče za šolsko mladino.

Na vsem tržaškem podeželju je nedvomno v najslabšem stanju slovenska šola v Križu. Celotno poslopje nujno potrebuje popravil, obenem pa je predlagala, naj se na tej šoli namesti še ena snailka, ker ena sama ne more pravčasno in v dovoljni meri skrbeti za čistočo v dveh šolah. Prav tako je zahtevala čimprejšnjo rešitev problema šolskega sluge, kajti sedaj v popoldanskih urah ni sluge v šoli.

Na vseh šolah s slovenskimi učnim jezikom primanjkuje šolskih učil. Na nekaterih šolah teh sploh ni, drugod pa so zelo zastarela in celo neuporabna. Vse šole nujno potrebujejo tu-

znesek povišati.

Iz vsega tega sledi, da znesek, ki ga je sedanja občinska uprava namenila za oskrbo šol, ne odgovarja dejanskim potrebam in zahtevam, zato je treba ta znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

polago šoli, na njem pa naj se zgradi primerno igrišče za šolsko mladino.

Na vsem tržaškem podeželju je nedvomno v najslabšem stanju slovenska šola v Križu. Celotno poslopje nujno potrebuje popravil, obenem pa je predlagala, naj se na tej šoli namesti še ena snailka, ker ena sama ne more pravčasno in v dovoljni meri skrbeti za čistočo v dveh šolah. Prav tako je zahtevala čimprejšnjo rešitev problema šolskega sluge, kajti sedaj v popoldanskih urah ni sluge v šoli.

Na vseh šolah s slovenskimi učnim jezikom primanjkuje šolskih učil. Na nekaterih šolah teh sploh ni, drugod pa so zelo zastarela in celo neuporabna. Vse šole nujno potrebujejo tu-

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

di slovenske zemljevide, razno telovadno orodje, knjige za knjižnice itd. Vse šole je treba nujno prebrati in prebarvati vrata, saj so nekatere učilnice zelo okajane tudi zaradi slabih peti.

Na vseh šolah — tako slovenskih kot italijanskih — je zdravniška oskrba nepopolna. Prav tako tudi zobozdravniška oskrba. V nekaterih slovenskih šolah je bil zdravnik le ob začetku šolskega leta in je le površno pregledal šolske otroke, dočim zobozdravnik sploh ni bil.

Iz vsega tega sledi, da znesek, ki ga je sedanja občinska uprava namenila za oskrbo šol, ne odgovarja dejanskim potrebam in zahtevam, zato je treba ta znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

znesek povišati.

Parlamentarni
urad
v Miljah

6. aprila letos je začel poslovati parlamentarni urad naše partije tudi v Miljah. Urad je v Ljudskem domu, ul. San Giovanni 4. Odprti je vsak ponedeljek od 18. do 20. ure. Poslanec Vidali bo sprejel vsakogar, ki bi želel morebitno posredovanje v raznih zadevah, kot n. pr. glede pokojnine, vojne odškodnine itd.

Sekcijski komite
Milje

100-letnik
Martin
Štoka
umrl

Kontovelci so nestrno pričakovali prihodnje jeseni, da bo na izrednem načinu praznovati stoletnico «nonata» Martina ki je bil rojen 5. novembra 1859.

Zal se je to pričakovanje izpolnilo, ker je nana Martin po kratki bolezni umrl 22. t. m.

Nana Martin, ki je bil svoječasno železničar, se je zadnja štiri desetletja ukvarjal s kmetovanjem na svojem posestvu in je bil do zadnjega zelo čil in vder. Še v 94. letu starosti je nasadil nekaj stotin hladnih trti v trdnem prepričanju, da bo užival njihov sad, kar se je tudi zgodilo.

Nana Martin je bil najstarejši okoličan, in je kot tak tvoril živo knjigo zgodovine našega ljudstva. Bil je narodna zavaden možak, obenem internacionalističnega duha ter je pozitivno gledal na razvoj delavskega gibanja, katerega se je šel pripadnik.

VENCEK

VENCEK

VENCEK

VENCEK

VENCEK

VENCEK

VENCEK

VENCEK

VENCEK

Partijsko življenje

Zborovanja pod geslom:
„KPI in obnova Trsta“

Naša federacija prireja vrsto javnih zborovanj v mestnih okrajih in na podeželju z namenom, da bi čimširšo javnost opozorila na resen položaj, v katerem se nahaja tržaško gospodarstvo in na dejstvo, da se vladne oblasti kaj malo zmenijo zato, da bi se ta položaj izboljšal, da bi se zagotovil razvoj tržaškemu mestu na splošno, da bi se zasčutila tržaška industrija, povečal pomorski promet in trgovina z vsemi deželami in v prvi vrsti z deželami, ki so tradicionalno vezane na tržaško luko. Doslej je bilo že mnogo zborovanj, v načrtu pa so še nadaljnjia. Zborovanja se bodo nadaljevala še ves mesec maj in se bodo zaključila predvidoma ob priliki praznika Italijanske republike.

Tovarišem, ki vodijo sekcije, pripravljamo, da skrbno pripravijo vse potrebno, da bodo tudi prihodnja zborovanja uspešno potekala in da se jih bo udeležilo čimveč ljudi. Zato naj določijo dan in kraj, ki je za uspeh najbolj primeren. Istočasno pa poudarjamo, da je potrebno, da najbolje izkoristijo vsa propagandna sredstva, ki pridejo za to priliko v posev. Zato pa naj tudi na svojih sestankih razpravljajo o tem važnem problemu.

Sestanek
partijskih
administratorjev

Prejšnji tork je bil v Trstu sestanek administratorjev in kolektorjev sekcij in celice KP. Tovariš Lino Crevatin je podal

razstava živine
v Dolini

Da bi se čimbolj uveljavila domača vzreja goveje živine, so v okviru pobud, ki jih ima v načrtu Pokrajinsko kmetijsko nadzornišvo v teku priprave za II. razstavo goveje živine sivo-rjave pasme, ki bo 17. maja t.l. v Dolini (na cesti pred županstvom).

Razstava ima namen prikazati razvoj in izboljšanja, ki so bila dosežena po zadnji vojni v tukajšnji živinoreji. Izboljšanja, ki so bila neposredno povezana s precejšnjimi denarnimi stroški rejcev. Prav našim rejcem gre glavna zasluga za doseg povoljnih uspehov v živinoreji, važni panogi našega kmetijskega gospodarstva.

Razstavljenih bo približno 230 glav iz 130 hlevov sledečih vasi: Ricmanje, Boršt, Zabrežec, Boljunec, Krogle, Dolina, Mačkovlje, Prebeng, Log in Domio, ki spadajo pod dolinsko občino.

Razstave se bodo gotovo udeležili tudi meščani, saj nam bo ista, poleg tehnične in ekonomske strani prikazala, da so naše okoliške vasi še ohranile kmetiško lice.

Oporišča
za izstrelke

(Nadaljevanje z 2. strani)

rist, da razvija z njimi plodne trgovske izmenjave. Toda če bo Veneto postal ozemlje za atomske izstrelke in če bo vzhodno področje naše države, na robu katere je Trst, kandidat, da se nekega dne spremeni v uničeno področje, brez perspektiv razvoja in gospodarskega napredka, sta v takem primeru tržaška luka in vse gospodarstvo tega področja obsojena na propast.

Evo zakaj smo Tržčani življenjsko zainteresirani v borbi za novo politiko miru, da se odvrne vlado od usodnega izstrelkov. Izstrelki so še posebno za Trst ne samo smrtna nevarnost, marveč so že danes težak udarec za obstoj mesta kot mednarodnega pristanišča in važnega industrijskega središča za gradnjo in popravila ladjevja. Življenje tržaške industrije je tesno povezano z življenjem pristanišča. Tržaški odbor miru je soudeležen v protestu in akciji vsega italijanskega gibanja za mir. Obvezuje se, da bo še bolj razvil akcijo v cilju vedno večjega posega javnega mnenja in da se končno vsili vladi politiko mednarodnega sodelovanja, razorožitve in miru.

poročilo. V razpravo so posegli številni tovariši. Navzoče je poudaril tudi sekretar federacije tov. Sema, kateri je poudaril pomen, ki ga ima delo administratorjev in kolektorjev partije. Na sestanku so bili sprejeti važni sklepi v zvezi z bodočim delovanjem. Tri sekcije in sicer Sv. Jakob, Sv. Ana in Kolonkovec so bile za svoje delovanje primerno nagrajene.

Prispevki
za I. maj

V sklad za 1. maj so bili doslej nabrani sledeči prispevki:

Barkovlje 8.350 lir, Rocol 7.950, Sv. Alojz 18.310, Sv. Ana 15.580, Magdalena 10.720, Sv. Vid 3.000, Sv. Jakob 46 tisoč 690, Kolonkovec 17.755, Sv. Ivan-Podlonjer 7.500, Prosek-Kontovel 9.535, Trebče 17.790, Sv. Just-Siaro mesto 2.400, občina Milje 50.000, Curiel 10.000, družina Lorenzi 1.000; Sindikat upokojencev 50.000, FIOM 48.660, FILELA 31.950, Sindikat krajevnih ustanov in bolničarjev 14.670, FILM 10.000, pekovska stroka 5.130, Modiano 3.850, razni poedinci pa so prispevali skupno 2.010 lir. Celotni znesek znaša 386.850 lir.

Slovensko narodno
gledališče
v Trstu

V nedeljo 3. maja 1959 ob 17. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj» Srećac-Kosar

POP CIRA
IN POP SPIRA

V sredo 6. maja 1959 ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah

Leopold Lahola
MADEZI NA SONCU

V četrtek 7. maja ob 17.30 na Kontovelu, v nedeljo 10. maja ob 20. uri v prosv. dvorani «A. Sirk» v Križu

Josep Tavčar
PEKEL
JE VNDAR PEKEL

OBVESTILO
UREDNIŠTVA

Razne dopise s podeželja in druge vesti, kakor tudi nadaljevanje članka o delovanju občinske uprave v Dolini, bomo objavili v prihodnji številki.

Moderni pekarna
PIERI E.

biskoti - likerji - vedno sveže slaščice

TRST, ul. S. Giliino 133-Telef. 94-667

Slovenski
manufakturni trgovini
UDOVICH

TRST, ul. Mazzini 46 in Trg Ponterosso 5

Šiva tudi s tremi iglami - veze - šiva gumblince in gumbe - monogramne - turški šiv (ki ga ne dela noben drugi šivalni stroj)

Z omario od 50.000 lir navzgor Na obroke do 30 mesecev

Generalni ekskluzivist: BAZZANELLA UMBERTO TRST, ul. F. Venezian 5 tel. 24-197

KOPALNICE - OMARICE - ŠTEDILNIKI - PRALNI STROJI - HLADILNIKI

Miljska ljudska zadruga Cooperativa Popolare Muggesana želi vsem delovnim ljudem bodočnost miru in blaginje

Notranja komisija (člani CGIL) v tovarni Dreher poziva vse delovne ljudi naj se strnjeno borijo za boljše življenjske pogoje

VASČAN

Porcelan - kristal - jedilni pribor - navadui in umetni lestenci - hladilniki - gospodinjiski električni predmeti - štedilniki.

KERŽE

TRST - trg S. Giovanni 1, tel. 35-019

Konsumna zadruga železničarjev

TRST, prodajalna št. 1 - ul. Flavio Gioia 5, tel. 36-841 (notr. 638)
ROJAN, prodajalna št. 2 - ul. Barbariga 5, tel. 29-286

Casalinga Triestina

d. z o. z.

Prodaja hišnih potrebščin na obroke in proti takojšnjemu plačilu - električne hišne potrebščine - štedilniki na plin - predmeti za darila.
Edino zastopstvo štedilnikov znamke «HELIOS»
TRST - ulica S. Maurizio 16, tel. 55-555

Gostilna Cargnali

Prvovrstna istrska vina - velika izbira likerjev
Canciani - mrzla jedila - domača postrežba
TRST - Strada del Friuli 19 (Gornja Greta)

Društvena prodajalna Opčine

z. z. o. j.

JESTVINE - ZELENJAVA
OPČINE, Alpiska 85, tel. 21-054

MESNICA
ENRICO GUERRA

TRST
Campo S. Giacomo 2

URARNA - ZLATARNA
Karel Gruden

TRST
Ul. Battisti 13, tel. 96-306

Konsumna zadruga delavcev
škedenjskih plavžev ILVA

TRST

posilja ob prazničnem dnevu vseh delovnih ljudi iskrena voščila za še večji razvoj zadrug, za dobrobit kolektivnosti

Kmetijska zadruga
v Trstu

Centrala: ul. Ugo Foscolo 1 - telef. 94-386
Prodajalna: ul. Flavio 22
Podružnica v MILJAH - ul. Roma

Pokrajinski sindikat nameštencev
krajevnih ustanov in bolnic

Za sindikalno enotnost, naše pravice in rešitev miru, živeli Prvi maj!

BORLETTI

„Perfektni šivi“

šivalni stroji za DRUŽINO in OBRT

(dobil je mednarodno nagrado «Zlatega kompasa»)

Neprekosljivega svetovnega slovesa po tehnični popolnosti in ceni

Šiva tudi s tremi iglami - veze - šiva gumblince in gumbe - monogramne - turški šiv (ki ga ne dela noben drugi šivalni stroj)

Z omario od 50.000 lir navzgor Na obroke do 30 mesecev

Generalni ekskluzivist: BAZZANELLA UMBERTO TRST, ul. F. Venezian 5 tel. 24-197

KOPALNICE - OMARICE - ŠTEDILNIKI - PRALNI STROJI - HLADILNIKI

ZADRUŽNA DRUŽBA PRISTANIŠKIH
MENZ V TRŽAŠKEM PRISTANIŠČU

pozdravlja vse člane in kliente, kakor tudi vse zadržane gibanje v Trstu, želeč čimvečjo razširitev zadrugištva v znamenju bratstva in miru

FIOM - CGIL NOTRANJA KOMISIJA
V ŠKEDENJSKIH PLAVŽIH «ILVA»
TRST

posilja ob priliki zgodovinskega praznika bratske pozdrave vsem delovnim ljudem z željo, da bi bili enotni v borbi za svoje pravice

Spominska plošča

na rojstni hiši

J. Verginele v Križu

Partizanske manifestacije

ob priliki 25. aprila

blje. Sel je v smrt kot junak in kot tak je padel začet od rafala iz brozestrelke.

Z odlokom predsednika republike z dne 1. decembra 1952 mu je bila podeljena spominska srebrna kolajna za vojaško hrabrost z naslednjo moti vajo:

«Hrabro se je boril v partizanskih vrstah in je v oktobru 1944 prevzel poveljstvo ene izmed partizanskih brigad, ki je operirala na področju Bresce. Odlikoval se je po svoji odločnosti in drznosti v številnih partizanskih akcijah. Padel je v roke sovražniku in se je do smrti, kljub trpinčenju in mukam, vedel ponosno in vztrajno, zakrivi odgovornosti podrejenih in častno zagovarjajoč veličino osvobodilne borbe.»

Lumezzana (Brescia), 16. januarja 1945.

Naj bo njegov nauk nam vsem kažipot v borbi za svobodo in demokrac